

TALIM KLASTERI ASOSIDA TALIM MUASSASALARINI BOSHQARISH
TEXNOLOGIYALARI

I.Yu.Norbo'tayeva

Toshkent viloyati Chirchiq Davlat pedagogika
instituti magistranti

Ilmiy rahbar: **Karimova N.M., p.f.d.d.**

Ilmiy maslaxatchi : **Ximmataliyev D.O . p.f.p**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6023876>

Ma'lumki, mamlakatimizda iqtisodiyot va ta'limni isloh qilish Rossiya oliy kasbiy ta'lim tizimining innovatsion tarkibiy qismini samarali rivojlantirish va ta'lim xizmatlarining jahon bozorida raqobatbardoshligini oshirish zaruriyatini keltirib chiqardi. Shu munosabat bilan mintaqani rivojlantirish doirasida klasterli yondashuvni amalga oshirishning ayrim jihatlarini ko'rib chiqish maqsadga muvofiqdir.

Ta'lim klasteri - bu "fan-texnologiya-biznes" innovatsion zanjiridagi o'qitish, tengdoshlarni o'rganish va o'z-o'zini o'qitish vositalari tizimi. Ta'lim klasterining asosiy farqi unchalik ko'p emas, balki uning ishtirokchilari (va ta'lim klasteri tijorat tashkilotlari, davlat organlari, hamkorlik tashkilotlarini o'z ichiga olishi mumkin) emas, balki universitetlarning ustun rovida emas (ular ta'lim klasterining asosi bo'lib xizmat qilishi mumkin). oddiy klaster), lekin o'ziga xos mahsulotda bunday klaster faoliyati natijasidir. Ta'lim klasterining asosiy mahsuloti ta'lim xizmatlaridir. Shuni ta'kidlash kerakki, universitetlar ta'lim klasterlarida asosiy rol o'ynaydi.

Ta'lim klasteri uchun o'quv va ilmiy jarayonlarni takomillashtirishga qaratilgan. Shuning uchun, davom etayotgan bilan birgan mazmunli o'zgarishlar mutaxassislar tayyorlash tizimida ham tashkiliy va tarkibiy o'zgarishlarni talab qiladi. Shu bilan birga, oliy ta'limning yangi paradigmasi quyidagi xususiyatlar bilan tavsiflanganligini hisobga olsak, ushbu ishning barcha bosqichlarida - universitetgacha, universitet va universitetdan keyingi davrda yangi shakl va usullarni izlash muhim: dunyoning istalgan nuqtasida; umrbod ta'lim; ish joyida ta'lim.

Innovatsion jarayonlarga oid ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish shuni ko'rsatdiki, real o'zgarishlar va elementar o'zgarishlar o'rtasidagi chegarani chizish oson emas. Shuningdek, ta'lim faoliyati va innovatsiyalarning ijobiy natijalarini tenglashtirish kerak emas. Ma'lumki, oliy ta'lim sohasida quyidagi innovatsiyalar eng dolzarb hisoblanadi:

- oliy kasbiy ta'lim maqsadlarini ijtimoiy buyurtma asosida shaxsni rivojlantirishga, uning ilmiy, texnik va innovatsion faoliyatga qobiliyatiga yo'naltirilgan ta'lim olishga yo'naltirish;
- ta'lim jarayonini shaxsning o'z-o'zini rivojlantirishga yordam beradigan tizim sifatida loyihalash;
- turdosh fanlarni o'rganish jarayonida olingan bilimlarni birlashtirish va bir qator fanlarni muammoli-modulli o'rganish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish;
- innovatsion va eksperimental ishlarni faol amalga oshirish;
- asosiy e'tiborni o'qitish jarayonidan o'quvchilarning o'z o'quv jarayoniga o'tkazish, sinfni qisqartirish, ikkinchisini oqilona minimal darajaga tushirish orqali

sinfidan tashqari mustaqil ishlarni ko'paytirish asosida o'qituvchi rahbarligida o'z-o'zini tarbiyalash tajribasini o'zlashtirish;

- jamiyatning zamonaviy ijtimoiy-madaniy taraqqiyoti darajasida ta'lim jarayonini moddiy-texnik vositalar bilan ta'minlash.

Shu sababli, ta'lim muassasasini boshqarishga innovatsion yondashuv, agar u haqiqiy rivojlanish jarayoni mantig'iga mos kelsa, samarali bo'lishi mumkin. Boshqacha qilib aytganda, agar ta'lim muassasasining boshqaruv tuzilmasini o'zgartirish to'g'risida qaror qabul qilish hal qilinayotgan vazifaga adekvat bo'lsa va vaziyatni ko'rish, voqealar rivojini bashorat qilish, o'z vaqtida choralar ko'rish va tuzatishlar kiritish qobiliyati mavjud bo'lsa. boshqaruvning tashkiliy tuzilishi. Bir qator rossiyalik olimlarning fikricha, klaster yondashuvi o'qituvchilar uchun bu muammolarni hal qilishning eng yaxshi usuli hisoblanadi. Uning maqsadga muvofiqligi va dolzarbligi xorijiy ilmiy-pedagogik fikrda deyarli shubha tug'dirmaydi.

Ta'lim tizimining tarkibiy qismlaridagi sifat o'zgarishlari tufayli mazmunli faoliyat, amalga oshirilgan umumiy va maxsus boshqaruv funktsiyalari, dasturlar, texnologiyalar va usullar, birgalikdagi ish ishtirokchilarining kadrlar salohiyatini rivojlantirish, klaster muhitini yaratish mumkin.

Ta'lim klasteri yondashuvini amalga oshirishda bir nechta asosiy fikrlarni ajratib ko'rsatish mumkin: birinchi navbatda, umumiy maqsadning mavjudligi; ikkinchidan, sub'ektlarning birgalikdagi faoliyatining huquqiy asoslari; uchinchidan, klasterga birlashgan sub'ektlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning ishlab chiqilgan mexanizmlari; to'rtinchidan, boshqaruv mexanizmi va beshinchidan, e'lon qilingan umumiy maqsadlarga rioya qilish. Shu bilan birga,

klaster ta'limning hozirgi vaqtda hal qilinayotgan tegishli yo'nalishining muammolari va kuchli tomonlarini aniqlash imkonini beradi. Klasterning faoliyat ko'rsatishi sharoitida ishlarning holati to'g'risidagi ma'lumotlar muhim ahamiyatga ega eng ob'ektiv.

Klasterlar yordamida davlat organlari mintaqada ta'limni rivojlantirish uchun tajriba va tadqiqot natijalaridan samaraliroq foydalanishlari mumkin, ya'ni klaster yondashuvi boshqaruv organlarini tizim doirasida samarali hamkorlik qilish, muammolarni yaxshiroq tushunish va mintaqani rivojlantirishni ilmiy asoslangan rejalashtirishni amalga oshirish uchun muayyan vositalar to'plamini taqdim etishi mumkin. Bularning barchasi klasterlar, birinchidan, tizimga integratsiyalashgan holda yangi sinergik sifatni olish imkonini beruvchi, ikkinchidan, tizimning raqobatbardoshligini amaliy jihatdan oshirish imkonini beruvchi, uchinchidan, ular ham siyosiy ahamiyatga ega, degan fikrni tasdiqlaydi. Ularning faoliyati ilmiy va professional kadrlar tayyorlashning asosiy poydevori bo'lgan ta'limning raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan. Biroq, klasterlar darhol haqiqiy natijalarni bermasligi mumkinligini yodda tutish kerak. Klaster faoliyati samaradorligi uchun barcha ishtirokchilar bir-birini qo'llab-quvvatlasa, uning ichidagi o'zaro ta'sir va o'zaro ta'sir katta ahamiyatga ega. Bir-biriga yaqinlik, ichki aloqalar, doimiy shaxsiy aloqalarning mavjudligi va umumiy o'zaro ta'sir aloqa va ma'lumotlarni uzatishni osonlashtiradi. Klasterga kiritilgan fanlar ta'lim sohasidagi innovatsiyalar, yangi komponentlar va o'quv qo'llanmalar mavjudligi, ularning ta'lim jarayonida sinovdan o'tkazilishi, klasterning o'zaro bog'liqligiga tayangan holda ta'lim tizimini rivojlantirishning yangi tendentsiyalarini tezda bilib oladi.

Ta'lim klasterida ishtirok etishning barcha sub'ektlari talab qilinadigan malakaga ega bo'lgan mutaxassislarni tayyorlashning ko'p bosqichli tizimini tartibga soladi. Ish beruvchi nimaga o'rgatish kerakligini, ta'lim muassasalari qanday o'qitishni belgilaydi, kasb-hunar ta'limi esa uning ishlab chiqarish bilan integratsiyalashuviga asoslangan jarayon sifatida qaraladi. Shu bilan birga, talab qilinadigan mutaxassisni tayyorlashga sarflanadigan vaqt ham, uning kasbiy moslashuv davri ham qisqaradi. Shundan kelib chiqib, biz uzluksiz ta'lim konsepsiyasi bilan birgalikda klasterli yondashuvni amalga oshirishni shaxs ijodiy salohiyatini izchil rivojlantirish va uning ma'naviy olamini har tomonlama boyitishini ta'minlashi lozim bo'lgan uzviy jarayon deb bilamiz. Uzluksiz ta'lim jarayonining o'zi shaxsga ijtimoiy mavqeida qulay o'zgarishlarni, uning ijtimoiy, shaxsiy va kasbiy qobiliyatlarini rivojlantirishni ta'minlaydigan maxsus tashkil etilgan ta'limning ketma-ket bosqichlaridan iborat.

OpenAIRE

Google Scholar

OPEN

ACCESS

Crossref

zenodo

CYBERLENINKA

Сертификат

JAMIYATDA ILM - FAN; TEXNALOGIYA, ZAMONAVZIY
RIVOJLANISHDA ILMIY TAXEIL VA TAKLIFLAR

Ximmataliyev D.O

ALIM KLASTERI ASOSIDA TALIM MUASSASALARINI BOSHQARISH
TEXNOLOGIYALARI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6023876>

BOSH MUHARRIR
H. RAHIMOV

09.02.2022

SANA